

Nilla Miettunen

# KORKKI SILMÄÄN

Kolme kertomusta

**Korkki silmään**

© Nilla Miettunen

Kuvat ja kansi: Sanni Lahtinen

Ulkoasu: R. Penttinen

Kustantaja: Mediapinta, 2009

ISBN 978-952-235-160-9

## Sisällys

Oskari ja muut alaiset	7
Pyöräilykulttuuria	33
Kiven ympärillä	50



## OSKARI JA MUUT ALAISET

Oskari latoi tyhjiä purkkeja liukuhihnalle. Hän oli pukenut reippaan mielen ylleen kuten yleensä tehtaalla ollessaan. ”Saippuaa – täältä pesee, halusitte tai ette...”

Purkit liukuivat pillien kohdalle ja alkupään hihna pysähtyi automaattisesti. Pillit laskeutuivat purkkien suihin, rykäisivät muutamassa sekunnissa aineet sisälle ja nousivat jälleen ylös odottamaan seuraavaa iskun hetkeä. Hihnalla oli samanaikaisesti kymmeniä purkkeja: pitkä jono tyhjiä alkupäässä, kuusi kerrallaan täytettävänä, täysinäisiä liukui korkittajalle joka rusautti valkoiset korkit paikoilleen. Matka jatkui etiketti-automaatille, josta myytäviksi valmiita tuotteita solui tasaisena virtana vastaanottopöydälle. Hitaasti pyörivältä pöytätasolta vastaanottaja lastasi purkkeja lavalle ja kun kuusi kerrosta oli täynnä, tämä kärräsi tuhannen kiloa painavan lavan puhkuen varastoon ja kiiruhti heittämään uutta lavaa pöydän eteen.

Nyt mättöpäässä, kuten työntekijöillä oli tapana sanoa, työskenteli Rauno. Hän oli noin neljäkymmenen ikäinen, monet työmaat, työkaverit ja pomot nähnyt konkari. Oskarille, joka

oli häntä viitisentoista vuotta nuorempi, saippua-  
tehdas oli ensimmäinen vakituinen työpaikka.

Rauno nappasi neljä kolmen litran vetoista purkkia sormiinsa, kaksi molempiin käsiin, kääntyi, kumarsi, kirosi ja liu`utti ne välipahvia pitkin paikoilleen. Hän oli isokokoinen vatsakas kaveri ja kahden alimman kerroksen täyttäminen otti selän päälle. Oskari taas oli kovilla ylimpiä kerroksia täyttäessä. Mättö oli yksinkertaista hommaa mutta vei salakavalasti voimat.

– Joko vaihetaan? Oskari kysyi astellen ripeästi Raunon luo.

– No sama kai tuo, Rauno sanoi pyyhkien kämmenselällään otsaansa. – Vaikka kohtahan se on kahvipaussikin... Hei kato perr!

Rauno säntäsi puolijuoksua pillien luo, mutta mitään ei ollut enää tehtävissä. Kaikki kuusi metalliputkea olivat lyöneet hieman oikealta ohi ja kahdeksantoista litraa vihreää nestesaippuaa pulppusi vastustamattomasti lattialle. Rauno pysäytti hihnan punaista nappia painamalla, otti purkit pillien alta ja saippuaan roiskittuneena heitti ne sivuun lattialle. Hän putsasi rätillä hihnan ja käänsi hihnanpysäytykseen merkin antavaa anturaa aavistuksen oikealle. Seuraava saippuasatsi osuikin kohdalleen.

– On se kyllä varma että ku mää tuun tähän päähän, niin pillit alkaa lyödä päin helevettiä!

hän huusi Oskarille teeskennellyn vihaisena.

– Hyvähän se on että sullaki on siellä jotain tekemistä! Oskari huusi takaisin.

Ladottuaan nopeasti hihnan täyteen tyhjiä purkkeja Rauno haki lastan ja alkoi vedellä saippualöllöä viemärille päin.

– Korkkeja ei tuu! Oskari huusi koneen mylvinän yli.

– No mikä vittu siinä ny o? Rauno tiuskaisi, laittoi lastan sivuun ja säntäsi korkittajalle. Yksi korkki oli tullut puhaltajasta välittämättä väärinpäin liukumäkeen ja tukkinut sen. Rauno väänsi ruuvimeisselillä korkin pois ja liukumäki täyttyi hetkessä oikeinpäin tulleilla. Nyt oli jo pirunmoinen kiire takaisin hihnaa täyttämään. Vain päällisin puolin lanattu lattia oli kuitenkin tullut entistä liukkaammaksi ja lähes satakiloinen Rauno tämähti komeasti persuuksilleen.

– Saatanan saatana! hän huusi tukahtuneesti pidellen selkäänsä.

Oskari juoksi paikalle ja painoi hihnan pois päältä.

– No, kävikö pahasti?

– Voi perkeleen perkele, sai Rauno tuhistua.

– Vittuko kävi selekään makiasti. Ei vieläkään taho oikeen tätä lattiaa muistaa.

– Meinasit vielä saaha pilleistäki kamat päälle.

– No se vielä ois puuttunu... Kato näitä haalareita! No, eipä tartte ens pyykkikerralla aineita

erikseen koneeseen laittaa... – Nyt mennään kyl-  
lä kahville, oli kello mitä oli. Napsuttele sää se  
perkeleen kone päältä, mää meen kattoon näitä  
haalareita...

Kahvit haettiin pienen keittiön automaatista, jon-  
ne Oskarin saapuessa oli jo muodostunut hieman  
ruuhkaa. Sari, joka toimitti firmassa sihteerin  
virkaa, tiskaili tuskastuneen oloisena itselleen  
kuppia ja lautasta tiskipöydälle kerääntyneestä  
kasasta. Pikkupomo Harri valutti kahvia kerta-  
käyttömukilleen ja röhönauroi jollekin itse ker-  
tomalleen sutkautukselle. Sari yritti myötätun-  
nosta naurahdella mukana. Tehtaan toimitus- ja  
töidenjohtaja Mauri odotti kuppi kädessä vuoro-  
aan. Hän keinutteli itseään kantapäiden varassa  
ja hymyili leveästi Harrin jutuille.

– Kyllä taas saippuaa kansa saa! Oskari ilmoitti  
Maurille. – Ku sais vaan parempionnisen työka-  
verin kuin tuo Rauno niin kaikki ois hyvin.

Harri rähähti nauramaan Oskarin sanoille ja  
lähti samalla varovasti astelemaan pihamaalle  
päin, tulikuumaa mukiaan sormenpäillä kannat-  
ellen.

– No mikä siinä Raunon onnessa on vikana?  
kysyi Mauri hymyillen.

– No heti kun se menee tyhjien purkkien  
puolelle niin pillit lyö ohi, ja kun se menee mät-



töpuolelle niin etiketit alkaa sekoileen. Ja aina missä mää oon niin kaikki toimii hienosti! Stoppariin ei vaan voi oikeen luottaa. Aivan ku se anтура liikkuis välillä itekseen. Joskus lyö kaikki vähän ohi, jommalta kummalta puolelta.

– Mää voin käydä vilkaseen sitä vaikka heti, Mauri sanoi, ja lähti saman tien kahviaan hämmennellen koneelle päin.

Mauri oli tehtaan toiminnan moottori ja sielu. Paitsi että hän vastasi tuotannosta ja toimituksista, hän teki itse taikaliemet säiliöihin ja tunsi myös ainoana koneen läpikotaisin. Hän teki pyöreitä päiviä tehtaalla ja taisipa ottaa töitä ja paineita kotiinsakin mukaan. Joskus hän oli silmiinpistävän ärtyisä ja stressaantuneen oloinen. Silloin alaiset välttelivät joutumasta hänen kanssaan tekemisiin. Toisina päivinä hän oli tavattoman aurinkoinen ja reilu. Mutta yksi ei muuttunut: töitä hän paiski aina urakalla. Talon etu ennen kaikkea...

– Jaa jaa, taas tuli Kärpille nokkiin, Harri otti Oskarin vastaan ulkona.

– Onni on ollut Tapparalla myötä, Oskari vastasi, istuutuen hänkin pihalle tuodun pöydän ääreen. – Vaan onni voi vielä jättää, jatkoi hän alkaen kääriä sätkää. – Tapparalaiset tuntuu olevan niin ittevarmaa porukkaa että jumala voi ne vielä hyvinkin hylätä.

– Jumala, tuhahti Rauno, joka oli myös ehtinyt paikalle. – Ei kai sillä jumalalla oo tän asian kans mitään tekemistä. Vaan mulle se on yks paskan hailee kumpi sen mestaruuden vie, se ei kiinnosta mua ei niin pätkän vertaa. Ei se kuitenkaan tunnu mun kukkarossa mitenkään. Sais kyllä toisaalta Kärpät voittaa, pääsis ainaki ton pellen lippalakkia näkemästä.

– Älä ny, hieno lippis, hähä. – Tää on kuulkaa ostettu viistoista vuotta sitten ku Tappara viimeks vei mestaruuden. – Muuten, Harri jatkoi hiljentäen ääntään, – ootteko huomannu että Mauri on tänään aika hyvällä tuulella?

Harri oli kolmikymppinen riski kaveri. Hän oli ollut tehtaalla jo vuosia ennen kuin Rauno ja Oskari ilmaantuivat ja riuhtoi aina hommia vimmatulla tahdilla. Niinpä olikin luonnollista, että hän hoiteli täällä pikkupomon tehtäviä alaisinaan Raunon ja Oskarin lisäksi varaston Sirpa ja tilapäiset työllistetyt. Alkuaan Harri pomotteli Raunoa ja Oskaria sumeilematta, mutta aikaa myöten se oli jäänyt vähemmälle ja heille olikin muodostunut lähes reilu toverihenki. Välillä tosin Harri vieläkin yritti määräillä ja käskeillä, mutta sai silloin Raunolta niin tiukasti sanoja takaisin, että intoilut yleensä lopahtivat siihen.

– No niin on, Rauno myönteli iloisen ihmeissään. – Ja eilen oli naama niin norsunvitulla koko päivän.

– Jaa-ha, vielä ois saunaa pari tonnia jälellä, Oskari tuumaili. – Eiköhän se saaha ennen ruokataukoo ajetuks...

– No kevyesti se menee! Harri vakuutti. - Ja ehitte vielä vaihtaa liittimet hedelmälle ja pestä...

– Vitun liittimet! Rauno ärjäisi. - Ja pese sää äitis kans mitä lystää! Mistä vitusta sen tietää miten se kone taas toimii! Jos ehitään niin ehitään, mutta ei sun tarte mistään liittimistä vielä touhottaa! Rauno nousi ylös ja kurotti natsansa pöydän alla olevaan törppöön. – Jaa-ha, eiköhän mennä taas...

Oskarikin nousi ja he lähtivät lampsimaan hallille päin. Harri oikaisi pihan läpi suoraan varastolle, jossa hän yleensä touhusi Raunon ja Oskarin tultua sinuiksi koneen kanssa.

Mauri asteli käytävällä koneenkäyttäjiä vastaan. – Taas vörkkii, taas vörkkii! hän ilmoitti hymyillen leveänkireästi, touhukkaana. - Mää siirsin yhtä pilliä vähän ja nostin anturaa pikkusen ylöspäin ja kiristin. Nyt sen ei pitäis enää liikahdella, testasinkin vähän. Siellä on näköjään pari tonnia jäljellä, vaihtakaa saman tien hedelmälle kun loppuu.

– Selvä, Rauno sanoi. - Eihän se oo ku ... kolme lavaa, äkkiähän se menee.

– Hieno homma, Mauri sanoi ja lähti astele-

maan menevästi toimistolleen päin, rykien välillä äänekkäästi.

Oskari laittoi kompuran humisemaan ja menimättöpuolelle. Rauno napsautteli virrat koneeseen ja taas lähti hihna vetämään. Kone alkoi elää omaa elämäänsä omassa rytmissään, temmaten käyttäjänsä vääjäämättä mukaansa.

”Jotakin synkeää paradoksia tässä on”, Oskari mietti istuessaan kotimatallaan bussin kyydissä. Häntä vaivasi oma kevyt olonsa. Mikään ei painanut mieltä, keho oli saanut annoksensa voimailua ja liikuntaa. Veret kiersivät. Kaikki on vähän liiankin hyvin. ”Voin muka katsoa ketä tahansa reilusti silmiin: on tässä töitäkin tullut tehtyä...” Jostain Oskari silti kuuli vakaan ja hieman ivallisenkin omantunnon äänen kuiskaillevan: – Pakene pakene vain, kyllä elämä sinut vielä nappaa...

Käytyään suihkussa ja syötyään Oskari alkoi lueskella Ruhtinas Myshkinin seikkailuja. Kirja vei hänet täysin erilaiseen maailmaan kuin mitä hän päivisin näki ja koki. ”Kummallista”, hän mietti, ”Dostojevskin maailmassa ei kukaan tee työtä, mutta silti ihmiset tuntuvat elävän hyvin sisällyksestä, jopa pyhää elämää. Olivathan he jonkin sortin aatelisia, mutta taloudellisestihan me olemme samassa asemassa, tismalleen. Köyhimmätkin suomalaiset. Mutta miksi täällä

kaikki touhottavat työstä! työtä! työ! Aivan kuin työ olisi joku jumala! Ihmiset uskovat tosissaan, että heidät on luotu työtä varten, eivätkä he voisi ikinä myöntää, että työ onkin luotu heitä varten, jotta heidän olisi helpompi sietää elämää. Ihmiset tulevat kovin helposti tärkeiksi, jaloiksi, jopa marttyyreiksi työtaakkansa alla; heille tulisi kumartaa kotiväen, naapureiden, suvun ja yhteiskunnan. Eivätkä he ymmärrä tekevänsä töitään pelkästä heikkoudesta...”

Tällaiset ajatelmat veivät häneltä kyvyn keskittyä lukemiseen. Hän kääri sätkän ja lähti ulos kävelyille. ”Kahdeksasta neljään he näyttävät vielä parhaat puolensa, vaikuttavat jotenkuten ihmisiltä”, hän jupisi vielä kadulla, ”mutta anna heille arki-ilta tai viikonloppu käyttöön... tv, baari, tv – siinä kaikki! Vapauden edessä he muuttuvat äitiään huutaviksi eksyneiksi lapsiksi. Ei, totisesti työ on heille siunaus!”

Oskari käveli niin kauan kunnes rauhoittui. Hän huomasi suotta ajatelmissaan käyttäneensä he-sanaa. Olihan hän itsekin juuri vapauden pirtuja karkottaakseen hakenut varta vasten työpai-kan, joka antaa mukanaan fyysisen väsymyksen, turtumuksen...

Seuraavana aamuna viittä vaille kahdeksan Oskari oli taas koneen äärellä. Muita ei vielä näkynyt, edes kompura ei humissut. Hän keräsi

roskalaatikot hallilta ja varastolta, latoi ne lavan päälle ja vei ulos. Hän oli juuri tallomassa jätettä parkkipaikan isossa roskiksessa, kun tehtaan omistaja Seppo kaartoi Mersunsa pihaan.

Seppo oli viisissäkymmenissä. Astellessaan pihalla siviilivaatteissaan hänestä huokui itsevarmuus ja ryhti. Ulkopuolinen ei olisi saattanut aavistaakaan millaista vavistusta tuo korostetun rauhallisesti liikehtivä mies saattoi herättää alaisissaan. Oskari ei kyennyt ymmärtämään mitä merkillistä tuossa Amerikan-lipun kuvaa nahkatakissaan kantavassa miehessä oli. ”Isokokoinen, hartiakas”, hän arvio mielessään. ”Suuri pää, katse kertoo ettei pään sisällä liiku mitään. Muistuttaa jotenkin apinaa. Toisaalta, voihan vanhemmalla ihmisellä aina olla salaisuutensa... Ehkäpä ihan kelpo mies, lupsakka ainakin minua kohtaan ollut.”

– Eikö meinaa mahtua? Seppo kysyi hymyillen ja samalla ottaen pienen sivuaskelen välttääkseen kenkien kastumista lätäkköön.

– Noo, kyllä se tästä! Oskari vastasi. – Pitäis vaan syödä enemmän! Ei oikein viiskytyis kiloo meinaa tähän hommaan riittää.

– Niin, hehe, tarttee alkaa syömäkuuri.

– Niin kai se pitää.

Kello oli jo kymmenen yli kahdeksan, kun Oskari tuli koneelle. Kompura mylvi kotoisasti ja liukuhihnakin pyöri vaikka purkit vielä puutuivat.

– Aletaan heti mättää; Mauri on vitun äreellä päällä, Rauno tuli jostain kuiskimaan Oskarille.  
– Niillä on sähköjen kans jotain häikkää, puhisevat tuolla sulakkeitten kans.

Rauno meni hihnan alkupäähän ja repi pahviveitsellä kelmut auki kahdeksankerroksisesta purkkilavasta. Sitten hän levitti sylin auki ja siirsi varovasti, hieman laitimmaisilla sormillaan puristaen kymmenen tyhjää purkkia hihnalle. Oskari seurasi jonkin aikaa purkkien kulkua sivusta. Kone toimi mallikkaasti; korkit kiertivät tarpeeksi isolla prosentilla kiinni ja etiketit läiskähtivät suunnilleen kohdalleen. Jos korkittaja tai etikettiautomaatti oli epäviressä, mättäjällä riitti paikkailujen takia hommia kii-reeksi asti. Nyt Oskari ehti saippuoita lavalle lastatessa sivusilmällä seurailta mitä sähkökaapilla tapahtui.

Seppo oli koulutukseltaan sähköpuolen diplomi-insinööri. Hän kävi tehtaalla silloin tällöin joko yleisiä asioita hoitamassa toimiston puolella, tai tuotantopuolella sähkönjakeluhäiriöiden vuoksi. Nyt hän tökki meisselillä kaapin sisuksiin ja selitti jotain Maurille, joka kuunteli äärimmäisen vakavan ja tarkkaavaisen näköisenä. Seppo vinkkasi jotain ja samassa Mauri lähti juoksuaskelin työkaluvarastolle päin. Palatesaan, yhä juosten, hän kantoi mukanaan vasaraa ja puukkoa. Hetken kuluttua näytelmä toistui,

nyt vain työkalut joita Mauri toimitti olivat toiset.

”Ihmeellistä”, ajatteli Oskari. Hän heitti pahvin nurinpäin täyden kerroksen päälle ja alkoi lappaa uutta kerrosta. ”Ihmeellistä”, hän toisteli mielessään, ”tuota juoksemista täytyy illalla miettiä oikein tosissaan.”

Jonkin ajan kuluttua Mauri tuli koneelle ja sanoi Raunolle ja Oskarille: - Menkää vaan avuks varastoon, täytyy laittaa kone joksikin aikaa pois päältä.

Varastolla työnjako oli seuraava: sihteeri Sari toimitti tilauslappuja Sirpalle ja Harrille. Nämä keräsivät halutut saippualaadut ja määrät lavoille, kelmuttivat lavat ja löivät niihin osoitelapun. Kuljetukseen valmiit lavat karrattiin lähtevien paikalle, josta Harri ne rekan tullessa lastasi trukilla kyytiin.

Sirpaa kutsuttiin usein tarkka-Sirpaksi, ja niin hän joskus hyvällä tuulella ollessaan itsekin itseään nimitti. Hän piti tunnontarkasti huolen siitä, että oikeat määrät tavaraa lähti oikeisiin paikkoihin siisteissä asusteissa. Oli hänellä toinenkin lempinimi: Sirpa-hiljainen. Hän jotenkin arkaili toisia työntekijöitä, työnjohdosta puhumattakaan. Kahvinsakin keitti pukuhuoneessaan omalla keittimellä ja söi evänsä siellä. Hän oli jo iäkäs ja jotenkin kuluneen oloinen, vaikka joskus hymyili